

ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ Ν. ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ ΤΟΥ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΡΡΕΝΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ

Ω, ΔΩΝ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1940

LIBRARY OF THE

EXAMINER

1871

DEPARTMENT OF THE INTERIOR

UNITED STATES GEOLOGICAL SURVEY

WASHINGTON, D.C.

1871

101

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΩΝ
Ω, ΔΩΝ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

Βασιλ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΩΝ
ΩΔΩΝ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΕΚΔΟΣΗ

2014

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος τοῦ Ὀρατίου.

Ὁ Κόιντος Ὀράτιος Φλάκκος (Q. Horatius Flaccus) ἐγεννήθη τῇ 8ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 65 π. Χ. (689 ἀπὸ κτίσ. Ρωμ.) ἐν Οὐενουσία τῆς κάτω Ἰταλίας, παρὰ τὸν ποταμὸν Αὔφιδον. Ὁ πατήρ του ἦτο ἀπελεύθερος (libertinus), ἀποζῶν ἐκ τῶν προσόδων μικροῦ κτήματος. Περὶ τῆς μητρὸς του οὐδὲν εἶναι γνωστόν, διότι περὶ αὐτῆς ὁ ἴδιος οὐδὲν ἀναφέρει εἰς τὰ ποιήματά του. Πιθανῶς ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνει, ὅτε ὁ Ὀράτιος ἦτο πολὺ μικρός. Μέχρι τοῦ 12ου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἔζησεν ὁ Ὀράτιος ἐντὸς τοῦ ἐπιβλητικοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τῆς μικρᾶς γενετείρας του, ἀπολαύων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς ἀνέσεως τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς. Μετὰ ταῦτα, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πατρὸς του, ἤλθεν εἰς Ρώμην πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μορφώσεώς του. Ἐκεῖ παρηκολούθησε τὰ μαθήματα διαπρεπῶν διδασκάλων καὶ δὴ τοῦ περιφήμου γραμματικοῦ Ὀρβιλίου. Ὁ πατήρ του, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν νέων δαπανῶν, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ἢ ἐν Ρώμῃ ἐγκατάστασις των, ἀνέλαβε τὸ ἔργον τοῦ εἰσπρακτορὸς τῶν ἐκ τῶν δημοπρασιῶν χρημάτων (coactor auctionum) καὶ ἀφωσιώθη ὀλοψύχως εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ υἱοῦ του, χάριν τοῦ ὁποίου ἐγκατέλιπε τὴν Οὐενουσίαν καὶ τὸ προσφιλὲς ἀγρόκτημά του. Διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς ἀναφέρει εἰς τὰ ποιήματά του (Σατιρ. I 6,72) μετὰ τρυφερᾶς εὐγνωμοσύνης τὴν αὐταπάρνησίαν καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ θυσίας τοῦ στοργικωτάτου πατρὸς του, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ὑπερηφάνως μνημονεύει, εἰς πείσμα ἐκείνων οἷτινες ἔσκωψαν αὐτὸν διὰ τὴν ταπεινὴν καταγωγὴν του.

Ἄλλ' οἱ πνευματικοὶ δρίζοντες τῆς Ρώμης, διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ τύχουν ἀριτίας μορφώσεως, ἦσαν στενοί. Τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ

ἀρχ. Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἦτο εἰσέτι ἔντονον εἰς τὴν ἀρχικὴν ἐστίαν του, τὰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦτο ὁ Ὅρατιος κινούμενος ὑπὸ μόνῃς τῆς ἐπιθυμίας νὰ παρακολουθήσῃ μαθήματα ρητορικῆς καὶ ἰδίᾳ φιλοσοφίας εἰς τὰς σχολὰς τῶν διαδόχων τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς ἡλικίαν 19 περίπου ἐτῶν, ἦτοι τὸ 46 π. Χ.

Τὰς ἐν Ἀθήναις σπουδὰς του διέκοψαν σοβαρὰ ἐν Ρώμῃ πολιτικὰ γεγονότα. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Καίσαρος (Μάρτιος τοῦ 44 π. Χ.) ἐξεργάγη νέος ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ τῶν διαδόχων καὶ τῶν δολοφόνων αὐτοῦ. Ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος κατέλαβον τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν. Ὁ Βροῦτος ἦλθε τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους ἐκείνου εἰς τὰς Ἀθήνας. Ὁ Ὅρατιος μετ' ἄλλων συσπουδαστῶν του, παρασυρόμενος ἀπὸ τὸν εὐκόλον ἐνθουσιασμὸν τῆς ἡλικίας του, ἔσπευσε προθύμως νὰ καταταχθῇ ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Βρούτου, μὲ τὸν βαθμὸν μάλιστα τοῦ στρατ. χιλιάρχου, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν ὑπηρετήσῃ ὡς στρατιώτης.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 42 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ παρὰ τοὺς Φιλίππους μάχη· οἱ δημοκρατικοὶ ἠττήθησαν καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ὅρατιος δὲν αἰσχύνεται νὰ ὁμολογήσῃ (Ῥδῆ 7, στίχ. 9, 10, 11, 12 βιβλ. II) ὅτι ἐγκατέλιπε τὴν ἀσπίδα του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ταύτης. Ἴσως ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ κυριολεκτικῶς τὸ χωρίον τοῦτο. Πιθανῶς ὑπαινίσσεται κατὰ ποιητικὸν τρόπον, ὅτι μετὰ τὴν ἦτταν ἐκείνην τῶν ὁμοφρόνων του δὲν ἀνεμείχθη πλέον εἰς τὴν πολιτικὴν, ἀλλ' ἐπέδότη εἰς μελέτας καὶ εἰς τὴν ποίησιν.

Ἡ θέσις τοῦ Ὅρατίου, μετὰ τὴν παρὰ τοὺς Φιλίππους ἦτταν, ἀποβαίνει δεινὴ. Ἡ μικρὰ πατρικὴ περιουσία του, τῆς ὁποίας ἦτο κληρονόμος, διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀποθάνει ὁ πατήρ του, ἐδημεύθη ὑπὸ τοῦ Ὀκταβιανοῦ καὶ διενεμήθη μετὰ πολλῶν ἄλλων κτηματικῶν περιουσιῶν, εἰς τοὺς παλαιμάχους στρατιώτας (veteranos).

Ὅτε ὅμως τῷ 41 π. Χ. ἐχορηγήθη παρὰ τοῦ Ὀκταβιανοῦ γενικὴ ἀμνηστία εἰς τοὺς ἀντιπάλους του, ἐπωφελοῦμενος ταύτης καὶ ὁ Ὅρατιος ἐπανῆλθεν εἰς Ρώμην, ὅπου πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, διωρίσθη οἰκονομικὸς ὑπάλληλος (ταμιακὸς γραμματεὺς). Τὰς ἐκτὸς τῆς ὑπηρεσίας ὥρας του διέθετεν εἰς τὴν ποίησιν. Ταχύτατα δὲ συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τῶν ὀνομαστῶν τότε ποιητῶν Οὐεργιλίου καὶ Οὐαρίου καὶ δι' αὐτῶν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ πιστοῦ συμβούλου τοῦ

᾽Οκταβιανοῦ, τοῦ Μαικήνα, τοῦ ἐνθέρμου προστάτου τῶν ἀνθρώπων τῶν γραμμάτων.

Ἡ ἀπλῆ κατ' ἀρχὰς γνωριμία του μετὰ τοῦ Μαικήνα ἐξειλίχθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τόσην οἰκειότητα καὶ φιλίαν, ὥστε ὁ Μαικήνας προσέφερεν εἰς αὐτὸν ὡς δῶρον τὴν Σαβινικὴν ἔπαυλιν, κειμένην εἰς 25 περίπου μιλίων ἀπόστασιν πρὸς τὰ ΒΑ τῆς Ῥώμης. Τῆς ἐπαύλευς ταύτης τὰ θέληγτρα ὑμνεῖ ὁ ποιητὴς συχνὰ εἰς τὰ ποιηματά του, διότι ἐκεῖ εὗρεν ὅ,τι ἀκριβῶς ἐπόθει ἢ ποιητικὴ ψυχὴ του, ἄνεσιν, χαράν, πηγὰς ἐμπνεύσεως ἀλλὰ καὶ προσόδους ἀξιολόγους.

Ἡ ποιητικὴ ἱκανότης τοῦ Ὀρατίου, αἱ ἐξαίρετοι κοινωνικαὶ ἀρεταὶ του καὶ ὁ φιλικὸς δεσμὸς του μετὰ τοῦ Μαικήνα, εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κύκλους τῆς ρωμαϊκῆς κοινωνίας. Οἱ διαπρέποντες εἰς τὰ γράμματα κυρίως ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν φίλοι του. Δείγματα τρανὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐκτιμῆσεως καὶ φιλίας του παρέχουν αἱ ᾠδαί του, διότι πολλὰς ἀπευθύνει, τιμῆς ἕνεκα, πρὸς αὐτούς.

Ἰδιαιτέρας ὅμως μνείας εἶναι ἀξία ἢ πρὸς τὸν ᾽Οκταβιανὸν Αὐγουστον εἰλικρινῆς ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη τοῦ Ὀρατίου. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν δημοκρατικῶν Βρούτου καὶ Κασσίου ἐπολέμησε πρὸ ἐτῶν κατὰ τῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἐξεπροσώπει ὁ διάδοχος τοῦ δολοφονηθέντος Καίσαρος, δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐστερεῖτο σταθερῶν πολιτικῶν πεποιθήσεων, ἀλλ' ὅτι ὁ ἐνθουσιώδης ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ ποιητῆς, ὄριμος ἤδη, ἦτο ἱκανὸς νὰ διακρίνη καὶ νὰ ἐκτιμῆσῃ προσηκόντως τὴν θαυμασίαν τάξιν, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν κατὰ πάντα πρόδον τοῦ Ρωμ. κράτους, ἣτις ἐπραγματοποιήθη καὶ ἐπεκράτησεν ἐν αὐτῷ, διὰ τῆς δεξιωτάτης διοικήσεως τοῦ Αὐγούστου. Διὰ τοῦτο δὲν παρουσιάζεται ὡς ἀπλῶς ἀνεχόμενος τὸ νέον καθεστῶς, ἀλλὰ διαθέτει τὴν ἐμπνευσίν του, ἵνα ὑμνήσῃ αὐτό, συντελῶν οὕτω τὸ κατ' αὐτόν, εἰς τὴν παγίωσίν του.

Εἰς ἡλικίαν 57 ἐτῶν ἀπέθανεν αἰφνιδίως τῇ 27 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 8 π. Χ. καὶ ἐτάφη ἐπὶ τοῦ Ἡσκυλίνου λόφου, παρὰ τὸν τάφον τοῦ μεγάλου φίλου καὶ προστάτου του Μαικήνα, ὅστις εἶχε προσηγηθῆ αὐτοῦ εἴκοσι μόνον ἡμέρας εἰς τὸν θάνατον.

2. Ἔργα τοῦ Ὀρατίου.

Ὁ Ὀρατίος ἔγραψε λυρικά καὶ σατιρικά ποιήματα. Καὶ λυρικά μὲν εἶναι : α) αἱ ᾠδὴ αἱ (carmina) εἰς 4 βιβλία, β) οἱ ἔπιφοδοὶ (epodi) εἰς ἓν βιβλίον, ποιήματα σκωπτικά, πλήρη εἰρωνείας καὶ σκηνῶν ἐκ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἀ' Ἑλληνος Ἰαμβικοῦ ποιητοῦ, Ἀρχιλόχου τοῦ Παρίου, γ) ὁ ἔκατονταέτηρος ὕμνος (carmen saeculare), ποιηθεὶς κατ' ἐντολὴν τοῦ Αὐγούστου, ἵνα ψαλλῆ ὑπὸ χοροῦ εὐγενῶν παίδων καὶ παρθένων κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Σαικουλαρίων, τελεσθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 17 π. Χ. Σατιρικά δὲ εἶναι : α) αἱ Σάτιραι (Satirae ἢ Sermones) εἰς δύο βιβλία, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς σκόπει καὶ καυτηριάζει μὲ λεπτὴν ἀστειότητα τὰς ἠθικὰς ἐλλείψεις τῆς κοινωνίας, χωρὶς νὰ θίγῃ ὄρισμένα πρόσωπα, κατ' ἀπομίμησιν τῆς μέσης κωμωδίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, β) αἱ Ἐπιστολαὶ (epistolae) εἰς 2 βιβλία, τοῦ αὐτοῦ περιήπου πρὸς τὰς σατίρας περιεχομένου, ἀλλὰ πρὸς ὄρισμένα πρόσωπα ἀπευθυνόμεναι, κατ' ἀπομίμησιν τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς κωμωδίας καὶ γ) ἡ Ποιητικὴ τέχνη ἢ Ἐπιστολὴ πρὸς Πείσωνας (ars poetica aut epistola ad Pisones), ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Λευκίου Καλπουρνίου Πείσωνος καὶ περιέχουσα ἀξιολόγους παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ποιήσεως γενικῶς.

Ὁ Ὀρατίος, διὰ τῶν ἀνωτέρω ποιημάτων του καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν τῶν Ὁδῶν του, κατετάχθη μεταξὺ τῶν δοκιμωτάτων Ρωμαίων ποιητῶν, καταλαβὼν τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν λυρικῶν τοιούτων. Ἀνεδείχθη δ' ὄντως ἀφθαστος καλλιτέχνης τῆς λυρικῆς ποιήσεως, πρῶτος αὐτὸς μιμηθεὶς τὰ ὑπέροχα λυρικά δημιουργήματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος, εἰς μίμησιν τῶν ὁποίων προτρέπει καὶ τοὺς ἄλλους, λέγων ἐν τῇ πρὸς τοὺς Πείσωνας ἐπιστολῇ 259 «vos exemplaria Graeca nocturna versate manu, versate diurna» ἤτοι «Ἔμεις τὰ ἑλληνικὰ παραδείγματα (συγγράμματα) νύκτα καὶ ἡμέραν ἀνελίσσετε». Αἱ ᾠδαὶ τοῦ Ὀρατίου ἀποτελοῦν τὸ κάλλιστον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως μέρος τοῦ ποιητικοῦ του ἔργου. Ἡ φιλία, ὁ ἔρως, ἡ ἔρις, τὰ συμπόσια, ἡ πολιτεία ἀποτελοῦν τοὺς πόλους, περὶ τοὺς ὁποίους στρέφεται ἡ θαυμαστὴ ἔμπνευσις του. Τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν τεχνικὴν μορφήν των, ἀποπνέει χάριν καὶ λεπτὴν εὐτρα-

πελίαν. Ἐν καὶ ἐμιμήθη τοὺς Ἑλληνας λυρικούς, τὸν Ἀρχίλοχον, τὴν Σαπφῶ καὶ τὸν Ἀλκαίον, ἐν τούτοις δὲν παρουσιάζεται ὡς ἀντιγραφεὺς ἢ τυφλὸς μιμητὴς αὐτῶν. Παρουσιάζει πρωτοτυπίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ καταφαίνεται ἡ γνησία ρωμαϊκὴ ψυχὴ του.

Τὴν πρώτην τῶν ἀνὰ χειρᾶς ἐκλεκτῶν ᾠδῶν ἀπευθύνει πρὸς τὸν μέγαν προστάτην του Μαικήναν. Ἐν αὐτῇ ἐκθέτει τὰς διαφόρους κλίσεις καὶ ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν κατακλείδι τὸ ἀτομικόν του ἰδεῶδες.

Τὴν β' ἀπευθύνει πρὸς τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐπεβίβασθη ὁ φίλος του Οὐεργίλιος διὰ νὰ μεταβῆ εἰς Ἀθήνας.

Τὴν γ' πρὸς τὸν Μ. Ἀργίππαν, διαπρεπῆ στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνδρα τῆς ἐποχῆς του.

Τὴν δ' πρὸς τὸν Ἑρμῆν, κατὰ μίμησιν ὁμοίου ὕμνου τοῦ Ἀλκαίου πρὸς αὐτόν.

Ἡ ε' εἶναι εὐχὴ πρὸς τὴν Ἀρτεμιν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα.

Ἡ στ' κατὰ μίμησιν τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν θρηνῶν, ἐποιήθη ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ κοινοῦ μετὰ τοῦ Οὐεργιλίου φίλου, Κοϊντιλίου Οὐάρου.

Ἐν τῇ ζ' ἐξωτερικεύει τὴν ἄμετρον χαρὰν του ἐπὶ τῇ ἡττῇ καὶ τῷ θανάτῳ τῆς βασιλίσης τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτρας.

Ἐν τῇ η' πανηγυρίζει ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ εἰς Ρώμην τοῦ κατὰ τὴν μάχην παρὰ τοὺς Φιλίππους συμπολεμιστοῦ του Πομπηίου Οὐάρου.

Ἐν τῇ θ', ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Μαικήναν, φαντάζεται ἑαυτὸν μετὰ θάνατον μεταμορφούμενον εἰς κύκνον καὶ ἐξασφαλίζοντα τὴν ἀθανασίαν.

Ἐν τῇ ι', ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Μαικήναν, φαντάζεται ὅτι τὸν ἐπισκέπτεται οὗτος καθ' ἣν ὥραν ἐτοιμάζεται νὰ θυσιάσῃ εἰς τὴν Ἥραν καὶ τὸν προσκαλεῖ νὰ συνορτάσῃ, διότι ἄγει τὴν ἐπέτειον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐσώθη ἀπὸ τὸν ἀπειλήσαντα αὐτὸν κίνδυνον, ἐκ τοῦ καταπεσόντος ἐπ' αὐτοῦ δένδρου τοῦ κήπου του.

Ἐν τῇ ια' ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Βάκχον, ἵνα ὑπὸ τὴν ἔμπνευσίν του ἐγκωμιάσῃ τὸν Αὐγουστον. Καὶ

ἐν τῇ ιβ', ἣτις ἀποτελεῖ ἐπίλογον τρόπον τινὰ τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων τῶν ᾠδῶν, κρίνει μετὰ χαρακτηριστικῆς ἀλαζονείας τὴν ἀξίαν τοῦ ποιητικοῦ ἔργου του.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

CARMINA SELECTA

LIBER PRIMUS

I.

1. Maecenas, atavis edite regibus,
o et praesidium et dulce decus meum,
sunt quos curriculo pulverem Olympicum
collegisse iuvat, metaque fervidis
5. evitata rotis, palmaque nobilis
terrarum dominos evehit ad deos;
hunc, si mobilium turba Quiritium
certat tergeminis tollere honoribus;
- illum, si proprio condidit horreo
10. quidquid de Libycis verritur areis;
gaudentem patrios findere sarculo
agros Attalicis condicionibus
- numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare;
15. luctantem Icariis fluctibus Africum
mercator metuens otium et oppidi

- laudat rura sui ; mox reficit rates
 quassas, indocilis pauperiem pati;
 est qui nec veteris pocula Massici
 20. nec partem solido demere de die

 spernit, nunc viridi membra sub arbuto
 stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae;
 multos castra iuvant et lituo tubae
 25. permixtus sonitus bellaque matribus

 detestata; manet sub Iove frigido
 venator, tenerae coniugis immemor,
 seu visa est catulis cerva fidelibus,
 seu rupit teretes Marsus aper plagas.

 30. me doctarum hederæ præmia frontium
 dis miscent superis, me gelidum nemus
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 secernunt populo, si neque tibus

 Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 35. quodsi me lyricis vatibus inseres,
 sublimes feriam sidera vertice.

2.

(III)

1. Sic te diva potens Cypri,
 Sic fratres Helenæ, lucida sidera,
 ventorumque regat pater
 obstrictis aliis præter Iapyga,
5. navis, quæ tibi creditum
 debes Vergilium ; finibus Atticis

reddas incolumen precor,
et serves animae dimidium meae.

- illi robur et aes triplex
10. circa pectus erat, qui fragilem truci
commisit pelago ratem
primus, nec timuit praecipitem Africum

- decertantem Aquilonibus,
nec tristis Hyadas nec rabiem Noti,
15. quo non arbiter Hadriae
maior, tollere seu ponere volt freta.

- quem mortis timuit gradum,
qui siccis oculis monstra natantia,
qui vidit mare turgidum et
20. infamis scopulos Acroceraunia?

nequicquam deus absceidit
prudens oceano dissociabili
terras, si tamen impiae
non tangenda rates transiliunt vada.

25. audax omnia perpeti
gens humana ruit per vetitum (nefas!)
audax Iapeti genus
ignem fraude mala gentibus intulit.

- post ignem aetheria domo
30. subductum macies et nova febrium
terris incubuit cohors,
semotique prius tarda necessitas

- leti corripuit gradum.
expertus vacuum Daedalus aera
35. pennis non homini datis;
perrupit Acheronta Herculeus labor.

- nil mortalibus ardui est :
 caelum ipsum petimus stultitia, neque
 per nostrum patimur scelus
 40. iracunda Iovem ponere fulmina.

3.

(VI)

1. Scriberis Vario fortis et hostium
 victor, Maeonii carminis alite,
 Quam rem cumque ferox navibus aut equis
 miles te duce gesserit.
5. nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem
 Pelidae stomachum cedere nescii
 nec cursus duplicis per mare Ulixei
 nec saevam Pelopis domum
10. conamur, tenues grandia, dum pudor
 inbellisque lyrae Musa potens vetat
 laudes egregii Caesaris et tuas
 culpa deterere ingeni.
15. quis Martem tunica tectum adamantina
 digne scripserit aut pulvere Troico
 nigrum Merionen aut ope Palladis
 Tydiden superis parem ?
20. nos convivia, nos proelia virginum
 sectis in iuvenes unguibus acrium
 cantamus, vacui sive quid urimur,
 non praeter solitum leves.

4.

(X)

1. Mercuri, facunde nepos Atlantis,
qui feros cultus hominum recentum
voce formasti catus et decorae
more palaestrae,

5. te canam, magni Iovis et deorum
nuntium curvaeque lyrae parentem
callidum, quidquid placuit, iocoso
condere furto.

te, boves olim nisi reddidisses
10. per dolum amotas, puerum minaci
voce cum terret, viduus pharetra
risit Apollo.

quin et Atridas, duce te, superbos
Ilio dives Priamus relicto
15. Thessalosque ignis et iniqua Troiae
castra fefellit.

tu pias laetis animas reponis
sedibus, virgaque levem coerces
aurea turbam, superis deorum
10. gratus et imis.

5.

(XXI)

1. Dianam, tenerae dicite virgines,
Intonsum, pueri, dicite Cynthium
Latonamque supremo
dilectam penitus Iovi.

5. vos laetam fluviiis et nemorum coma,
 quaecumque aut gelido prominet Algido
 nigris aut Erymanthi
 silvis aut viridis Cragi ;

- vos Tempe totidem tollite laudibus
 10. natalemque, mares, Delon Apollinis
 insignemque pharetra
 fraternaue umerum lyra.

- Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
 pestemque a populo et principe Caesare in
 15. Persas atque Britannos
 vestra motus aget prece.

6.

(XXIIII)

1. Quis desiderio sit pudor aut modus
 tam cari capitis ? praeciue lugubris
 cantus, Melpomene, cui liquidam pater
 vocem cum cithara dedit.
5. ergo Quintilium perpetuus sopor
 urget! cui Pudor et Iustitiae soror,
 incorrupta Fides, nudaque Veritas
 quando ullum inveniet parem ?
- multis ille bonis flebilis occidit,
 10. nulli flebilior, quam tibi, Vergili.
 tu, frustra pius, heu, non ita creditum
 poscis Quintilium deos.
- quid ? si Threicio blandius Orpheo
 auditam moderere arboribus fidem,
 15. num vanae redeat sanguis imagini,
 quam virga semel horrida

non lenis precibus fata recludere,
 nigro compulerit Mercurius gregi?
 durum: sed levius fit patientia
 quidquid corrigere est nefas.

7.

(XXXVII)

1. Nunc est bibendum, nunc pede libero
 pulsanda tellus; nunc Saliaribus
 ornare pulvinar deorum
 tempus erat dapibus, sodales.

5. antehac nefas depromere Caecubum
 cellis avitis, dum Capitolio
 regina dementis ruinas,
 funus et imperio parabat
 contaminato cum grege turpium
10. morbo virorum, quidlibet impotens
 sperare fortunaque dulci
 ebria. sed minuit furorem
 vix una sospes navis ab ignibus,
 mentemque lymphatam Mareotico
15. redegit in veros timores
 Caesar ab Italia volantem
 remis adurgens, accipiter velut
 mollis columbas aut leporem citus
 venator in campis nivalis
20. Haemoniae, daret ut catenis
 fatale monstrum. quae generosius
 perire quaerens nec muliebriter
 expavit ense nec latentis
 classe cita reparavit oras.

25. ausa et iacentem visere regiam
 voltu sereno, fortis et asperas
 tractare serpentes, ut atrum
 corpore conbiberet venenum,
- deliberata morte ferocior ;
30. saevis Liburnis scilicet invidens
 privata deduci superbo,
 non humilis mulier, triumpho.

LIBER ALTER

8.

(VII)

2. O saepe mecum tempus in ultimum
 deducte, Bruto militiae duce,
 quis te redonavit Quiritem
 dis patriis Italoque caelo,
5. Pompei, meorum prime sodalium ?
 cum quo morantem saepe diem mero
 fregi, coronatus nitentis
 malobathro Syrio capillos,
- tecum Philippos et celerem fugam
10. sensi, relictā non bene parmula,
 cum fracta virtus, et minaces
 turpe solum tetigere mento ;
- sed me per hostis Mercurius celer
 denso paventem sustulit aere;
15. te rursus in bellum resorbens
 unda fretis tulit aestuosus.

ergo obligatam redde Iovi dapem
 longaue fessum militia latus
 depone sub lauru mea nec

20. parce cadis tibi destinatis.

oblivioso levia Massico
 ciboria exple, funde capacibus
 unguenta de conchis. quis udo
 deproperare apio coronas

25. curatve myrto? quem Venus arbitrum
 dicet bibendi? non ego sanius
 bacchabor Edonis : recepto
 dulce mihi furere est amico.

9.

(XX)

1. Non usitata nec tenui ferar
 penna biformis per liquidum aethera
 vates, neque in terris morabor
 longius invidiisque maior

5. urbes relinquam. non ego, pauperum
 sanguis parentum, non ego, quem vocas,
 dilecte Maecenas, obibo
 nec Stygia cohibebor unda.

iam iam residunt cruribus asperae
 10. pelles et album mutor in alitem
 superne nascunturque leves
 per digitos umerosque plumae.

iam Daedaleo notior Icaro
 visam gementis litora Bosphori

15. Syrtisque Gaetulas canorus
ales Hyperboreosque campos.

me Colchus et qui dissimulat metum
Marsae cohortis Dacus et ultimi
noscent Geloni, me peritus
20. discet Hiber Rhodanique potor.

absint inani funere neniae
luctusque turpes et querimoniae;
compesce clamorem ac sepulcri
mitte supervacuos honores.

LIBER TERTIUS

10.

(VIII)

1. Martiis caelebs quid agam kalendis,
quid velint flores et acerra turis
plena miraris positusque carbo in
caespite vivo,
5. docte sermones utriusque linguae!
voveram dulcis epulas et album
Libero caprum prope funeratus
arboris ictu.
- hic dies anno redeunte festus
10. corticem adstrictum pice dimovebit
amphorae fumum bibere institutae
consule Tullo.
- sume, Maecenas, cyathos amici
sospitis centum et vigiles lucernas
15. perfer in lucem: procul omnis esto
clamor et ira.

- mitte civilis super Urbe curas:
 occidit Daci Cotisonis agmen,
 Medus infestus sibi luctuosis
20. dissidet armis,
- Servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber, sera domitus catena,
 iam Scythae laxo meditantur arcu
 cedere campis.
25. neglegens, ne qua populus laboret,
 parce privatus nimium cavere et
 dona praesentis cape laetus horae et
 linque severa.

11.

(XXV)

1. Quo me, Bacche, rapis tui
 plenum? quae nemora aut quos agor in specus,
 velox mente nova? quibus
 antris egregii Caesaris audiar
5. aeternum meditans decus
 stellis inserere et consilio Iovis?
 dicam insigne, recens, adhuc
 indictum ore alio. non secus in iugis
- Edonis stupet Euhias
10. Hebrum prospiciens et nive candidam
 Thracen ac pede barbaro
 lustratam Rhodopen, ut mihi devio
- ripas et vacuum nemus
 mirari libet. o Naiadum potens

15. Baccharumque valentium
 proceras manibus vertere fraxinos,
 nil parvum aut humili modo,
 nil mortale loquar. dulce periculum est,
 o Lenaeae, sequi deum
20. cingentem viridi tempora pampino.

12.

(XXX)

Exegi monumentum aere perennius
 regalique situ pyramidum altius,
 quod non imber edax, non aquilo impotens
 possit diruere aut innumerabilis

5. annorum series et fuga temporum.
 non omnis moriar multaque pars mei
 vitabit libitinam; usque ego postera
 crescam laude recens, dum Capitolium
 scandet cum tacita virgine pontifex.
10. dicar, qua violens obstrepit Aufidus
 et qua pauper aquae Daunus agrestium
 regnavit populorum, ex humili potens,
 princeps Aeolium carmen ad Italos
 deduxisse modos, sume superbiam
 quaesitam meritis et mihi Delphica
 lauro cinge volens, Melpomene, comam.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1.

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄, ΩΔΗ Ι.

1-6. *atavus*=ὁ ἐπίπαππος, ὁ πρόγονος. *editus-a-um*, τοῦ ρ. *edo*=γεννῶ. *decus-oris*=κόσμημα. *iuvo-vi-tum* (α΄)=ἀρέσκω. *curriculum-i*=ἄρμα. *meta-ae*=ἡ νύσσα, (στήλη εἰς τὰς καμπὰς τοῦ ἵπποδρομοῦ). *evito*=ρ. (α) διαφεύγω. *palma-ae*=φοῖνιξ (δένδρον). *eveho-xi-um* (γ΄)=ἀναβιβάζω, ἀνυψῶ. ἢ φυσ. σ. *sunt quos* (=non-nullos) *iuvat collegisse curriculo pulverem Olympicum et meta evitata rotis fervidis et palma nobilis evehit ad deos dominos terrarum* (τὸ meta καὶ palma ὑποκ. τοῦ evehit). *Maecenas-atris* ὁ Μαικήνας, ἄπλοῦς ἵππεὺς Ρωμαῖος, εὐνοούμενος τοῦ Αὐγούστου καὶ ὁ σπουδαιότερος σύμβουλος αὐτοῦ, καταγόμενος ἐκ παλαιοτάτης Τοσκανικῆς οἰκογενείας. 7-10. *hunc* (iuvat). *mobilis-is*=εὐμετάβολος, ἀσταθῆς. *turba-ae*=πληθος. *illum* (iuvat). *tergeminus*=τριδύμος, τριπλοῦς. *proprius-a-um*=ὁ ἴδιος (τινὸς) ἀτομικός. *horreum*=ἡ ἀποθήκη, ὁ σιτοβολών. *verro-rri-rsum* (γ΄)=σαρῶ (σαρῶνω). *area-ae*=τὸ ἀλώνιον. *tergemini honores* λέγονται ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀγορανόμου (aedilis), τοῦ προαίτωρος (praetor) καὶ τοῦ ὑπάτου (consul). *Libycae areae*, διότι ἡ ἐπαρχία τῆς Λιβύης ἐπρομήθευε μετὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Σικελίας, τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐν Ρώμῃ καταναλισκομένου σίτου. 11-18. *findo-di-ssum* (γ΄)=σχίζω, σκάπτω. *sarculum-i*=τὸ σκαλιστήριον, ἡ ἀξίνη. *condicio-onis*=ἡ πρότασις, ὁ ὄρος. *numquam demoveas*=οὐδέποτε ἤθελες ἀπομακρύνει. *trabs-bis*=ἡ δοκός, τὸ πλοῖον *seco-ui-um* (α΄)=κόπτω, διασχίζω. *luctor*, (α΄)=παλαίω. *mox*=ἐπίρ.

μετ³ ὀλίγον. *reficio* (re-facio)=ἐπισκευάζω. *ratis-is*=ἡ σχεδία, πλοῖον. *quassus-a-um* (τοῦ ρ. *quatior*)=καταπεπονημένος, βεβλαμμένος. *indocilis*=ἀμαθής, ἄπειρος. *Atticae condiciones* διότι τὰ πλούτη τῶν Ἀτταλικῶν βασιλέων τῆς Περγάμου ἦσαν παροιμιώδη. Ὁ Ἄτταλος ὁ ΙΙΙ (133 π. Χ.) εἶχε κληροδοτήσει τὸ βασίλειόν του εἰς τοὺς Ρωμαίους. *Cypria trabs* διότι οἱ Κύπριοι ἦσαν τολμηροὶ θαλασσοπόροι καὶ ἱκανοὶ ἔμποροι. *Africus*=ὁ λιψ (κοιν. γαρμπῆς), θυελλώδης κατὰ τὸν χειμῶνα ἄνεμος. 19-28. *roculum-i*=ποτήριον. *demo-mpsi-mptum* (γ')=ἀφαιρῶ. *solidus* (ἐπίθ.)=στερεός, ἀκέραιος. *sperno-sprevi-etum* (γ')=ἀποχωρίζω, ὀλιγορῶ. *nunc...nunc*=διὲ μὲν...διὲ δέ. *arbutus-i*=ἡ κόμαρος. *viridis-is*=πράσινος, θαλερός. Ἡ φουσ. σειρᾶ· *nunc stratus membra sub viridi arbuto. ad lene caput sacrae aquae*=παρὰ τὴν ἠρεμον πηγὴν (κεφαλόβουσον) ἱεροῦ ὕδατος· (αἱ πηγαὶ ἦσαν καθιερωμέναι εἰς θεότητας). *tuba-ae*=ἡ σάλπιγξ. *lituus-i*=κέρας, ἐπικαμπῆς σάλπιγξ. *delestor* (α')=μυσάττομαι, καταρῶμαι. *sub Iove frigido* ἀντὶ τοῦ *sub caelo. seu-seu*=εἶτε-εἶτε. *catulus-i*=σκύλαξ, κυνάριον. *rumpro-ri-rtum* (γ')=θραύω διαρηγνύω. *leres-etis* στρογγύλος, ἐπιμήκης. *plaga-ae*=δίκτυον. *Massicus* καλεῖται ὁ περίφημος οἶνος τῆς Καμπανίας (καμπανίτης) ὁ φέρων τὸ ὄνομα τοῦ ὁμωνύμου ὄρους τῆς Ἰταλίας. *sub Iove frigido*, διότι ὁ *Jupiter*, ὡς προσωποποιία τοῦ οὐρανοῦ, λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ψυχροῦ ὑπαίθρου. *Marsus*=Μαρσικός, ὄνομα λαοῦ Ἰταλικοῦ. 29-36. *hedera-ae*=ὁ κισσός, φυτὸν ἱερὸν τοῦ Βάχχου, τοῦ ἐξάπτοντος τὴν φαντασίαν τῶν ποιητῶν. *gelidus*, ἐπίθ. κρυερός, παγετώδης. *secerno-crevi-etum* (γ')=διακρίνω, χωρίζω. *tibia-ae*=ὁ αὐλὸς (μουσικὸν ὄργανον). *Euterpe-Polyhmnia*, ὀνόματα Μουσῶν. *barbitus-i*=ἡ βάρβιτος, ἔγχορδον μουσ. ὄργανον, ὅμοιον πρὸς τὴν λύραν. *Lesbous*, διότι ἡ Σαπφὼ καὶ ὁ Ἄλκαῖος, οἱ περίφημοι λυρικοὶ ποιηταὶ τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος ἦσαν Λέσβιοι. *vates-is*=μάντις, ποιητής, *insero-uis-rtum* (γ)=συγκαταλέγω. *sublimis-is*=ἐπίθ, μετέωρος, μετάρσιος. *ferio* (δ)=πλήττω. *quod si me...vertice*=διότι, ἐάν με κατατάξῃς μεταξὺ τῶν λυρικῶν ποιητῶν, διὰ μεταρσίου κεφαλῆς θὰ πλήξω τὰ ἄστρα.

BIBLION I, ΩΔΗ ΙΙΙ.

1-8. *diva potens Cyprī*—ἡ θεὰ ἡ δεσπόζουσα τῆς Κύπρου· ἡ Κύπρις (Ἄφροδίτη), ἧς περίφημον τὸ ἐν Πάφῳ ἱερὸν (*Venus marina*, ἡ θαλασσία Ἄφροδίτη). *fratres Helenae* = οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, οἱ Διόσκουροι, λατρευόμενοι ὡς θαλάσσιαι θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δύο λαμπροτέρων ἀστέρων τοῦ ἀστερισμοῦ τῶν διδύμων. Ἡλεκτρικοὶ σπινθῆρες ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν ἰστῶν φαινόμενοι μετὰ θύελλαν, ἐθεωροῦντο αἴσιοι οἶωνοὶ ὑπὸ τῶν Διοσκούρων πεμπόμενοι. *obstringo-naxi-ctum* (γ') = σφίγγω, περιορίζω. *obstrictis aliis* (ventis). *Iaryx-ygis* = ὁ Ἰάπυξ διὰ τοὺς Ρωμαίους ἦτο κυρίως ὁ βορειοδυτικὸς ἄνεμος, λίαν εὐνοϊκὸς διὰ τοὺς ταξιδεύοντας ἐξ Ἰταλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ φυσικὴ σειρὰ *sic. regat...navis* = εἶθε οὕτω νά σε διακυβερνᾷ, ὃ πλοῖον. *quae debes tibi creditum Vergillium*, διότι ὁ ποιητὴς εἶχεν ἐμπιστευθῆ τρόπον τινὰ τὴν ζῶην τοῦ Οὐεργιλίου εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον οὕτω *debet. reddo* (ρ. γ') = ἀποδίδωμι. *dimidium animae meae*, πρβλ. «μία ψυχὴ ἐν δυοῖν σώμασι». *dimidium* = τὸ ἥμισυ. 9-16. *robur-oris* = ἀγρία δρῦς (μεταφ. τόλμη). ἡ φυσ. σειρ. *robur et triplex aes erat circa pectus illi qui...* (πρβλ. «πολλὰ τὰ δεινὰ κοῦδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει...»). *fragilis-is* = ἐπίθ. εὐθραυστος. *trux-cis* = ἐπίθ. ἄγριος (*fragilis ratis-trux pelagus, ἀντίθεσις*). *praeceps-ilis* (*prae-caput*) = προπετής, ὀρμητικὸς. *Hyades-um* = αἱ Ἰάδες, σύμπλεγμα 7 ἀστέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ταύρου. Ἡ ἐπιτολὴ τῶν ἐνομιζέτο ὅτι ἐπέφερον ὑετοὺς καὶ καταιγίδας· διὰ τοῦτο *καλοῦνται tristes. rabies-ei* = ἡ λύσσα. *quo* (Noto) β' ὄρος συγκρίσεως. *arbiter-tri* = διαιτητής, κριτής, δεσπότης. *Hadria-ae*, ὁ Ἀδριακός, τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκτεθειμένον εἰς τὴν ὀρμὴν τῶν νοτίων ἀνέμων. *vult* ἀντὶ *vult* τοῦ *volo* = θέλω. *fretum-i* = ὁ πορθμός, ἡ θάλασσα. 17-26. *gradus-us* = βῆμα, προσέγγισις. *quem gradum mortis timuit* (*ille homo*) *qui...* τὸν θάνατον φαντάζεται βαδίζοντα, ἵνα προσβάλη τὸν τολμηρὸν θαλασσοπόρον· ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν εἶναι ἀρνητικὴ. *siccus-a-um* = ξηρός. *siccis oculis* πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀταραξίας τοῦ τολμηροῦ θαλασσοπόρου πρὸ τῶν κινδύνων. *monstra natantia* = τὰ νηχόμενα τέρατα,

κατὰ τὴν φαντασίαν τῶν ναυτιλλομένων. *turgidus* = ἐπίθ. οἰδαλέος (φουσκωμένος). *Acroceraunia* = τὰ Ἄκροκεραύνια, ὄροσειρὰ τῆς Ἡπείρου καὶ ἀκρωτήριον· αἱ ὑψηλαὶ κορυφαὶ των πολλὰκις ἐπλήττοντο ὑπὸ κεραινῶν· *nequicquam* = ἐπίρ. μάτην. *abscindo-idi-ssum* (γ') = ἀποσχίζω, ἀποχωρίζω. *dissociabilis* = διαιρετικός, ἀκοινωνήτος. *impriae rates* = ἀνόσιοι (διὰ τὴν τόλμην) σχεδίαι. *si tamen rates impriae transiliunt vada non tangenda*: ἡ θαλασσοπλοῖα ἐθεωρήθη ὡς παράβασις τῆς θείας βουλήσεως καὶ οἱ τολμηταὶ θαλασσοπόροι ἐτιμωροῦντο. *perpeti* τοῦ ρ. *perpetior* (per-patior) = ὑποφέρω, πάσχω. *ruit per vetitum* = φέρεται ὀρηκτικὸν διὰ μέσου τῶν ἀπηγορευμένων ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. *nefas!* = ἐπιφ. φεῦ ἐκφράζον τὴν ὀδύνην τοῦ ποιητοῦ διὰ τὰ ἁμαρτήματα τοῦ ἀνθρώπου. 27-40. *Iapeti genus* = τὸ γένος τοῦ Ἰαπετοῦ, ὁ Προμηθεύς, ὅστις ἔκλεπεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τὸ πῦρ ἐν κοίλῳ νάρθηκι. *fraus mala* ἐννοεῖ τὸν ὀλέθριον δόλον, δι' οὗ ὁ Προμηθεύς ἔκλεψε τὸ πῦρ. *post ignem* = κατόπιν τῆς κλοπῆς τοῦ πυρός. *macies-ei* = φθίσις, νόσοι σοβαραί. *nova febrium cohors* = νέον πλῆθος πυρετῶν (ἀγνώστων μέχρι τότε πυρετικῶν νόσων). *incumbo* = ἐνσκήπτω. *semotus* (τοῦ *semoveor*) = ὁ ἀπομακρυσμένος. *tarda necessitas leli* = ἡ βραδεῖα μοῖρα τοῦ θανάτου. *corripio gradum* = ἐπιταχύνω τὸ βῆμα, οἱ ἄνθρωποι δηλ. πρότερον ἦσαν μακροβιότεροι, ἔνεκα ὅμως τῶν ἁμαρτημάτων εἰς τὰ ὁποῖα περιέπεσαν, ἐπέσυραν ἐναντίον των τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου καὶ οὕτω ἔγιναν βραχύβιοι. *experior*, ρ. λαμβάνω πεῖραν, δοκιμάζω. *penna-ae* = ἡ πτέρυξ. *Herculeus labor* = ὁ Ἡρόκλειος ἄθλος. *perrupit Acheronta*: ἡ κατάβασις ζώντων ἀνθρώπων εἰς τὸν Ἄδην ἦτο ἀπηγορευμένη· ἀλλ' ὁ Ἡρακλῆς κατώρθωσε νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸν διὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν Θησέα καὶ τὸν Πειρίθουν. *nil=nihil. nihil ardui est* = οὐδὲν ἀνάντες, δηλ. οὐδὲν δυσχερὲς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τόλμην. *caelum ipsum petimus stultitia* = καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ζητοῦμεν ἐν τῇ μωρίᾳ μας. *Iovem*, ὑποκ. τοῦ *ponere. iracunda fulmina* = τοὺς ὀργίλους κεραινοὺς του.

3.

BIBLION I, ΩΔΗ VI.

1-12. *Scriberis Vario* = δύνασαι νὰ ὑμνηθῆς ὑπὸ τοῦ Οὐαρίου.

Varius (L. Varius Rufus) φίλος τοῦ Οὔεργιλίου καὶ τοῦ Ὀρατίου, κατατάσσεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν μεγαλυτέρων ποιητῶν, θεωρούμενος ὡς πρῶτος ἐπικός καὶ τραγικός ποιητὴς τῶν χρόνων ἐκείνων. *Maeonii carminis alite* = τοῦ κύκνου τοῦ Μαιονίου ἄσματος (δὲ Ὀμηρος). *ales-itis* = ὁ περωτὸς (ἐνταῦθα ὁ κύκνος). *Maeoniae* = ἡ Μαιονία, ἡ Σμύρνη, κατὰ τὴν παράδοσιν ἡ διεκδικούσα μετὰ μεγαλυτέρας πιθανότητος τὴν τιμὴν ὅτι ἐγέννησε τὸν Ὀμηρον. *quam rem cumque* τμησὶς ἀντὶ *quancumque* rem...miles. περιληπτ. *navibus aut equis* = terra marique. *Agrippa* = ὁ Ἀγρίππας (Μ. Οὐψάνιος Ἀγρίππας) διαπρεπὴς στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς τῶν Αὐγουστειῶν χρόνων καὶ στρατιωτικὸς σύμβουλος τοῦ Αἰγούστου. *nos* = ὁ Ὀράτιος καὶ οἱ ἴσως ἀξίας πρὸς αὐτὸν ποιηταὶ (μετριοφροσύνη). *conor*, ρ. = πειρῶμαι, ἐπιχειρῶ. *stomachus-i* = ὁ στόμαχος, ὁ χόλος. *Pelidae..nescii cedere* = τοῦ Πηλείδου..τοῦ ἀγνοοῦντος νὰ ὑποχωρῇ, τοῦ ἀκάμπτου. *duplex Ulixes* = τὸ Ὀμηρικὸν πολύτροπος (διπρόσωπος ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς πανουργίας). Ὁ ποιητὴς ὁμολογεῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ ποιῆσῃ νέαν Ἰλιάδα καὶ Ὀδύσειαν, προκειμένου νὰ ἐγκωμιάσῃ τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀγρίππα. *saeva Pelopis domus* πρβλ. «Πελοπιδῶν κακά». *temis-is* = ἐπίθ. λεπτός, ταπεινός. *grandis-is* = ἐπίθ. ἄδρός, ὑψηλός. *imbellis*. ἐπίθ. (in-bellum) = ἀπόλεμος. Ἡ φυσ. σειρὰ εἶναι *Musaque potens inbellis lyrae. veto-uitum* (α') = ἀπαγορεύω. *detero-trivi-tritum* (γ') = ἀποτριβῶ, ἀμβλύνω, βλάπτω. *laus* = ὁμηρικὸν «κλέα». *culpa ingenii* = ἡ ἀφύια. 13-20. *tunicae* = ὁ χιτῶν. *quis scripserit digne?* = τίς ἤθελεν ὑμῆσει ἐπαξίως; (οὐδεις πλὴν τοῦ Οὔαρίου). *Mars tectus tunica adamantina* = ὁ Ἄρης περιβεβλημένος ἀδαμάντινον χιτῶνα. «χαλκοχίτων» ἀδάμας κατὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους ἐλέγετο ὁ σκληρὸς χαλκός. *Meriones* = ὁ Μηριόνης, γενναῖος ἠνίοχος τοῦ Ἰδομενέως. οἶρε *Palladis* (δρ. Ἰλιάδ. Ε, 330-846). *par-is* = ἐπίθ. ἴσος. *convivium-ii* = συμπόσιον. *unguis-is* = ὄνυξ. Ἡ φυσ. σ. *nos cantamus convivia, nos proelia sectis unguibus virginum acrum in iuvenes* αἱ ἐρωτικαὶ μάχαι νεανίδων καὶ νέων, ὡς ἀναίμακτοι, χαρακτηρίζονται προσφύεστατα ὡς συγκρούσεις γινόμεναι μὲ «κομμένα νύχια». *vacuus* = ἐπ. κενός. Ἡ σειρὰ εἶναι (sive) *vacui* (amore) (sumus), sive *quid urimur* = εἴτε δὲν εἴμεθα ἐρωτευμένοι εἴτε κἄπως μᾶς καίει ὁ ἔρωτος

«εἴμεθα τσιμπημένοι». *non praeter solitum leves* = οὐχὶ παρὰ τὴν συνήθειάν μας εὐθυμοί.

4.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι, ΩΔΗ Χ.

1-20. *Facundus*, ἐπίθ. εὐφραδής, λόγιος. *Atlas-nlis*=ὁ Ἄτλας πατήρ τῆς μητρὸς τοῦ Ἑρμοῦ Μαίας. *cultus*=τὰ ἥθη. *catus*=ἐπίθ. νουνεχής. *decorus*=εὐπρεπής. *more decorae palaestrae*=διὰ τῆς συνηθείας τῆς εἰσαχθείσης διὰ τῆς παλαίστρας, τῆς διδούσης εἰς τὸ σῶμα χάριν καὶ κομψότητα. *furtum-i*=κλοπή, ἀπάτη. *iocosus*=παιγιώδης (ἄστεϊος). *boves amotas*=τὰς ἀπαχθείσας βοῦς (κατὰ τὸν γνωστὸν μῦθον τῆς ἀρπαγῆς τῶν βοῶν τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ). Ἡ φυσικὴ σειρὰ εἶναι *olim Apollo, dum te puerum terret minaci voce nisi boves reddidisses...risit viduus pharetra. Thessalosque ignes et iniqua Troiae castra fefellit*=εἰς τὰ πυρὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸ ἐχθρικῶς διακειμένον πρὸς τὴν Τροίαν στρατόπεδον εἰσῆλθε κρυφίως (Ἰλιάδος Ω στ. 322 κ. ἔξ.). *levis turba*=τὸ κοῦφον πλῆθος (τὸ πλῆθος τῶν ἐν Ἄδου σκιῶν) (πρὸβλ. Ἑρμῆς ψυχοπομπός).

5.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι, ΩΔΗ XXI.

1-4. *dicite*=ὑμνεῖτε. *intonsus*=ἄκαρτος, ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος «Φοῖβος ἄκερσεκόμης». *Cynthius*=ὁ Κύνθιος (Ἀπόλλων), οὕτω καλούμενος ἐκ τοῦ ἐν Δήλῳ ὄρους Κύνθου, ὅπου ἐπιστεύετο ὅτι ἐγεννήθη. *penitus*=ἐκ μυχιῶν, ἐκ βάθους ψυχῆς. *dilectus* (τοῦ *diligere*)=ἠγαπημένος. Ἡ ᾠδὴ ἔχει μορφὴν χορικοῦ ἕσματος. Τὸν πρῶτον στίχον τῆς α' στροφῆς ψάλλουν παῖδες, ὡς πρῶτον ἡμιχόριον, τὸν δεύτερον παρθένοι, ὡς δεύτερον ἡμιχόριον, τὸν τρίτον καὶ τέταρτον ψάλλει ὅλος ὁ χορός. Τὸ σχῆμα τοῦτο εὐθύνεται κατωτέρω καὶ ψάλλεται ἢ μὲν δεύτερα στροφή ὑπὸ τοῦ ἡμιχορίου τῶν παίδων, ἢ δὲ τρίτη ὑπὸ τῶν παρθένων καὶ ἢ τετάρτη ὑφ' ὅλου τοῦ χοροῦ. 5-15. *laeta fluviiis*=ἡ ἐπὶ τοῖς ποταμοῖς τερπομένη (πρὸβλ. ποταμίᾳ Ἄρτεμις). *coma nemorum*=ἡ κόμη, τὸ φύλλωμα τῶν ἄλσῶν. *quaecumque* (coma). *Algidus-i*=ὁ

ρος τοῦ Λατίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, εἰς ἀπόστασιν 28 χιλιομέτρων πρὸς Ἄν. τῆς Ρώμης. *promineo* (ο. (β'))=ἐξέχω, φύομαι. *nigrae silvae Erymanthi* τὰ δάση τοῦ Ἐρυμάνθου καλοῦνται *nigrae*, διότι μακρόθεν φαίνονται μέλανα, ἔνεκα τοῦ ὑπομέλανος χρώματος τῶν φύλλων τῆς πίτυος καὶ τῆς ἐλάτης. *Cragus-i*=ὄρος τῆς Λυκίας. *viridis-is*=πράσινος. *Tempe totidem tollite laudibus*=Τὰ Τέμπη ἐξ ἴσου ὑμνήσατε. Εἰς τὰ Θεσσαλικά Τέμπη κατῆλθεν ὁ Ἀπόλλων ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν ὄφιν Πύθωνα καὶ ἐκαθαρίσθη ἐν τῷ Πηνεῖῳ. Ἐκεῖθεν δὲ ἔκοψε τὸν ἱερὸν κλάδον τῆς δάφνης καὶ ἐστεφάνωσε τὸ μέτωπόν του. *mas-ris*=ἄροην. *insignemque ungerum* (Apolinini pharetra et fraterna lyra). Ἡ λύρα λέγεται *fraterna*, ὡς ἐφευρεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐρμοῦ, ὅστις ἐδώρησεν αὐτὴν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα. *Hic* (Apollo). *pestis-is*=ὁ λοιμὸς. *princeps Caesar*=ὁ πρῶτος πολίτης τῆς Ρώμ. πολιτείας Ὀκταβιανός. *Persae*=οἱ Πάρθοι, οἵτινες εἶχον στασιάσει ἔνεκα συγκρούσεως Φραάτου καὶ Τιριδάτου περὶ διαδοχῆς τοῦ θρόνου. *Britanni*=οἱ Βρεττανοί, ταρασσόμενοι τότε ὑπὸ ἐμφυλίων ἐριδῶν. Ἡ φυσ. σειρὰ τῶν λέξεων *motus* (Apollo) *vestra prece ager* (ἀντὶ *abiget*) *bellum...a principe..in Persas*.

6.

BIBΛION I, ΩΔΗ XXIII.

Quis...sit = δυνητ. εὐκτ. *desiderium* = πόθος. *pudor* = ἡ αἰδώς, περιορισμός. *modus* = μέτρον. *tam cari capitis*, σύνδεσον πρὸς τὸ *desiderio*. *praecipe* τοῦ *praecipio* = διδάσκω, πρβλ. ἔννεπε. *Melpomene* = ἡ Μελπομένη, μοῦσα τῆς τραγῳδίας, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης. *liquidus*=ὑγρός, λαμπρός (ἐπὶ φωνῆς). *cithara* = ἡ κιθάρα καὶ ἡ ἰκανότης πρὸς τὸ κιθαρίζειν. *Quintilius*=(*Varus*), ἐκ Κρεμῶνος, συνδεόμενος διὰ στενωπάτης φιλίας πρὸς τὸν Οὐεργίλιον καὶ τὸν Ὀράτιον, ἀπέθανε τὸ 24 π. Χ. *urgeo-rsi* (β') = πιάζω. *ergo*=λοιπὸν (εἶναι ἀλήθεια; ἀπίστευτον (ἐπὶ ἀπροσδοκίτου γεγονότος). *cuī*, σύνδεσον μετὰ τοῦ *parem*. *Pudor*, *Iustitia*, *Fides*, *Veritas*, προσωποποιήσεις τῶν μεγάλων τούτων ἀρετῶν, τὰς ὁποίας συνδεδυασμένας εἶχεν ὁ Κοῦντίλιος καὶ αἱ ὁποῖαι μάτην θὰ ζητοῦν ἐν τῷ κόσμῳ ὅμοιον πρὸς τὸν

ἀποθανόντα. *flebilis-is* = ἀξιοδάκρυτος, δηλ. πολλοὶ χρηστοὶ ἄνθρωποι τὸν κλαίουν. *tu frustra pius* = σὺ μάτην εὐσεβῆς (ἢ εὐσεβείᾳ σου οὐδὲν ὠφελεῖ). *poscis deos* = ζητεῖς παρὰ τῶν θεῶν. *Quintilium, creditum heu non ita* : οἱ θεοὶ δηλ. δὲν σοῦ ἐνεπιστεύθησαν τὸν Κοϊντίλιον. *ita*, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον, νὰ ἔχῃς δηλονότι τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ζητήσῃς παρ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του. *Quid?* = τί δέ; *moderere*, β' ἐν. πρόσ. ἐνεστ. ὑποτ. *moderor* = μετριάζω, ρυθμίζω (χορδίζω ἔγχ. ὄργανον). *fides-is* καὶ συνηθέστατα *fides-ium* = χορδί, λύρα. *blande* = ἐπίρ. γοητευτικῶς. *arboribus auditam*, ὑπαινιγμὸς εἰς τὸν γνωστὸν περὶ Ὁρφέως μῦθον. *num redeat?* ἄραγε ἤθελεν ἐπανέλθει; *virga-ae* = ἡ ράβδος (κοιν. βέργα). *semel...compulerit* = ἅπαξ συνώθησε (μιὰ φορὰ πού...). *non lenis fata recludere* = ὁ ἄδυσώπητος εἰς τὸ ν' ἀνοίγῃ ἐκ νέου τὰς πύλας τοῦ Ἄδου πρὸς ἐπάνοδον τῶν νεκρῶν εἰς τὴν ζωὴν. *niger grex*, διὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῷ Ἄδι σκοτός. *quidquid corrigere est nefas, levius fit patientia*, ὑπέροχος συμβουλή. Πρὸ τῶν πληγμάτων τοῦ θανάτου μόνον ὑπομονὴ ἐνδείκνυται.

7.

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι, ΩΔΗ XXXVII.

1-12. *Nunc est bibendum*, δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας. *bibo, bibi, potum* (γ') = πίνω. *nunc-nunc*, ἡ ἐπανάληψις δηλωτικὴ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ποιητοῦ. *pulsanda tellus pede libero* = saltandum est. *Saliares dapes* = Σάλιαι εὐωχίαι. *Salii*, οἱ Σάλιοι ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Ἄρεως, ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ κατασταθέντες πρὸς φρούρησιν τῆς οὐρανοπετοῦς ἀσπίδος, ἣτις ἐφυλάσσετο μετ' ἄλλων ἔνδεκα ὁμοίων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἄρεως. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Μαρτίου ἐκάστου ἔτους ἤγον μεγαλοπρεπῆ ἑορτὴν καὶ ἐχόρευον διὰ μέσου τῆς πόλεως ἐνοπλίους χορούς, ἄδοντες ὕμνους (*carmen saliare*). Τὴν ἑορτὴν ἐπηκολούθουν πλουσιώταται εὐωχίαι. *pulvinar-aris* = προσκεφάλαιον, κλίνη. Κατὰ τινα ἑορτὴν *lectisternium* καλουμένην, οἱ Ρωμαῖοι, ἀφοῦ ἐκόσμουσαν τὰς κλίνας τῶν θεῶν, ἐξέθετον αὐτὰς εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ παρέθετον εἰς αὐτοὺς εὐωχίαν. Τοῦτο ἐγένετο εἰς περιπτώσεις εὐτυχῶν ἐθνικῶν γεγονότων. *sodalis-is* = σύν-

τροφος, ἑταῖρος. *antehac* = δηλ. πρὸ τῆς ἥττης τῆς Κλεοπάτρας, ὅτε τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἠπειλεῖτο σοβαρῶς παρ' αὐτῆς. *Caecubum vinum* = Καίκουβος οἶνος, ἐκ τοῦ Καικούβου, οἰνοφόρου χώρας τῆς Λατίνης. *auitus* = προγονικός. *depromo* = ἐξάγω. Ἡ φυσ. σειρὰ *dum regina* (Aegypti) *parabat dementes ruinas et funus Capitolio et imperio* (Romano). Τὸ Καπιτώλιον λαμβάνεται ὡς σύμβολον τῆς αἰωνίας Ρώμης. *demens ruina* = ἄφρον ἐρείπιον· ἀντὶ *demens regina*. *contamino* (ο α') = μαίνω. *cum contaminato grege morbo turpium virosum*, ἐννοεῖ τοὺς ἐκ τῆς νόσου λέπρας δυσειδεῖς ναύτας καὶ στρατιώτας τῆς Κλεοπάτρας. *improbus-ntis* = ἀκρατής. *improbus sperare quidlibet*, ἐννοεῖ τὴν Κλεοπάτραν, ἣτις ἐν τῇ φιλοδοξίᾳ τῆς ἤλπισε καὶ τὰ ἀπιθανώτερα. *fortuna dulci ebria* = μεθύουσα ἐκ τῆς γλυκείας εὐτυχίας (τῆς νίκης καὶ κυριαρχίας ἐπὶ τῶν Ρωμαίων). Ἡ εὐτυχία παρομοιαζομένη πρὸς ἠδύποτον, γεννᾷ μέθην. 13-32. *minuo*, ρ. μειῶ. *vix una sospes navis* = μόλις ἐν σωθὲν πλοῖον (ὑπερβολή). *lymphatus*, κατ' ἀνομοίωσιν ἐκ τοῦ *nymphatus* = νυμφόληπτος, μαινόμενος. *Mareotico* (vino) = ὑπὸ Μαρεωτικοῦ οἴνου· περιφήμος εὖσομος οἶνος ἐκ τῶν παρὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὴν Μαρεώτιδα λίμνην ἀμπέλων. *volantem* (reginam) = τὴν πετομένην (φεύγουσαν προτροπάδην) βασίλισσαν. *remis adurgens* = διὰ τῶν κωπῶν (διὰ τῶν πλοίων) καταδιώκων συντόνωσ. *accipiter-tris* = ὁ ἰέραξ. *velut accipiter adurget molas columbas* = ὡς ἰέραξ ὄρμαῖ κατὰ δειλῶν περισσερῶν (πρβλ. Ὀμήρ. Ἰλιάδος X, στ. 139) «ἠϋτε κίρκος ἐλαφρότατος πετεινῶν οἴμησε μετὰ τροήωνα πέλειαν». *campi Haemoniae* = αἱ Θεσσαλικάι πεδιάδες. *Haemonia* ἀπὸ τοῦ Αἴμονος, πατρὸς τοῦ Θεσσαλοῦ. *nivalis-is* = ἐπίθ. χιονώδης. *fatale monstrum*· ἡ Κλεοπάτρα χαρακτηρίζεται ὡς μοιραῖον τέρας, διότι ἀπετέλει πρωτοφανὲς φαινόμενον γυνὴ νὰ συλλάβῃ τόσον παράτολμα σχέδια. *muliebriter* = ἐπίρ. θηλυπρεπῶς. *nec muliebriter exravavit ense* : ὅτε ὁ Αὔγουστος ἐπεμφε τὸν Προκλήιον, ἵνα συλλάβῃ τὴν Κλεοπάτραν, αὕτη ἐπεχείρησε ν' αὐτοκτονήσῃ διὰ ξίφους, ἀλλ' ἐκώλυθη ὑπὸ τοῦ Προκλήιου. *nec latentes oras reparavit cita classe* = καὶ δὲν ἐζήτησε νὰ καταφύγῃ διὰ ταχέος στόλου εἰς ἀγνώστους παραλίαις. Κατὰ τὸν Πλούταρχον ἡ Κλεοπάτρα φεύγουσα ἐπεχείρησε νὰ ὑπερνεωκλήσῃ τὸν στόλον τῆς ἀπὸ τὸν τότε ἰσθμὸν τοῦ Σουέξ, ἵνα σωθῇ εἰς τὸν Ἀραβικὸν κόλπον, ἀλλ' οἱ Ἀραβες ἐκώλυσαν αὐτὴν.

Πρὸς τιμὴν τῆς Κλεοπάτρας ὁ ποιητὴς παρουσιάζει αὐτὴν ὡς αὐτοβού-
 λως καὶ ἀνδροπρεπῶς μὴ θελήσασαν νὰ σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς. *ausa vi-*
sere et iacentem regiam (domum) voltu sereno=ἔχουσα τὸ ψυχικὸν
 σθένος νὰ βλέπῃ μὲ ἰλαρὸν πρόσωπον τὸ ἀνάκτορόν της ἠρειπωμένον.
 Ἡ Κλεοπάτρα φθάσασα φυγὰς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, μετὰ τὴν ἥττάν της,
 προσεπάθει ν' ἀποκρύψῃ τὴν συμφορὰν της ἐξ ἔγωισμοῦ. *fortis et tra-*
ctare asperas serpentes=τολμηρὰ καὶ νὰ λάβῃ εἰς τὰς χεῖράς της ἀ-
 γρίους ὄφεις. *deliberata morte ferocior*=τολμηροτέρα γενομένη ἀφοῦ
 ἀπεφάσισε νὰ ἀποθάνῃ. Ἡ φυσ. σειρά. *invidens non humilis mu-*
lier privata deduci superbo triumpho saevius Liburnis=μὴ θέλουσα
 ἢ οὐχὶ ταπεινὴ γυνὴ νὰ ἀχθῆ ἔκπτωτος τοῦ θρόνου ἐν ὑπερηφάνῳ
 θριάμβῳ (εἰς Ρώμην) διὰ φοβερῶν Λιβυρνιδῶν. *Liburna (navis)*=
 Λιβυρνικὴ ναῦς. Λιβυρνοί, λαὸς Ἰλλυρικὸς ἔχων ταχέα πλοῖα.

8.

BIBLION II, ΩΔΗ VII.

O Pompei...prime meorum sodalium...deducte. Ὁ Πομπήϊος
 Οὔαρος, φίλος καὶ συμπολεμιστὴς τοῦ ποιητοῦ. *ultimum tempus*=ὁ
 ἔσχατος κίνδυνος. *Bruto militiae duce*, ἐννοεῖ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βρού-
 του κατὰ τὴν ἐν Φιλίπποις σύγκρουσιν αὐτοῦ καὶ τοῦ Κασσίου πρὸς
 τὸν Καίσαρα, ἧς μετέχει καὶ ὁ Πομπήϊος Οὔαρος μετὰ τοῦ Ὁρατίου.
redono=δωροῦμαι πάλιν. *Quiritem*, ἐννοεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ
 Οὔαρου εἰς τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἅτινα εἶχε στερηθῆ πρὸ τῆς χο-
 ρηγήσεως τῆς ἀμνηστίας. *sodalis*=σύντροφος (μάχης)· δεσμοὶ φιλίας
 ἐν τῷ πολεμικῷ μετώπῳ ἀναπτυχθέντες εἶναι ἀδιάρρηκτοι. *morans*
dies=ἡ βραδυποροῦσα ἡμέρα. Αἱ ἡμέραι ἐν στρατοπέδῳ ἐν καιρῷ πο-
 λέμου εἶναι ἀνιαραὶ καὶ ὡς τοιαῦται κατὰ τὸ κριτήριον τοῦ στρατιώ-
 του, φαίνονται μακρὰι (πρβλ. ἡ ἡμέρα μοῦ φάνηκε χρόνος). *merum-i*=
 ὁ ἄκρατος οἶνος. *nilentis capillos coronatus*=ἔστεφανωμένος τὴν στίλ-
 βουσαν κόμην. *Malobathrum Syrium*=Συριακὸν μαλόβαθρον, ἐλαϊῶ-
 δες μύρον παρασκευαζόμενον ἐκ τῶν φύλλων δένδρου (πρβλ. *brillan-*
tine). *Philippus et celerem fugam tecum sensi*=τὴν ἐν Φιλίπποις
 ταχεῖαν φυγὴν μετὰ σοῦ ἔδοξίμασα. Ἐν διὰ δυοῖν. *parmula-ae*=μι-

καὶ ἀσπίς. *relicta parmula non bene*. Ὁ Ὀράτιος ὡς ἀξιωματικὸς (*tribunus militum*) δὲν ἔφερον ἀσπίδα, ἀλλὰ λέγει ταῦτα κατὰ μίμησιν τοῦ Ἀρχιλόγου, ἀπόσ. 6, πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀτάκτου φυγῆς. *minax-acis* = ὁ ἀπειλητικὸς· *minaces* εἶναι οἱ ἄνδρεῖοι στρατιῶται τοῦ Βρούτου, οἵτινες, παρὰ τὴν ἀνδρείαν των, ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν δειλῶν ἀντιπάλων των. *mentum-i* = τὸ γένειον. *turpe solum tetigere mento*. Τὸ ἔδαφος χαρακτηρίζει *turpe* = αἰσχρὸν, ὡς ἀτιμασθὲν καὶ ρυπανθὲν διὰ τοῦ αἵματος τῶν γενναίως πεσόντων. *densus* = δασύς, πυκνός. *pa-ventem* = κατεπτοημένον. *Mercurius sustulit*, ὁ λόγιος Ἐρμῆς, προστάτης τῶν ποιητῶν, ἐξήρασεν αὐτὸν καὶ καλύψας διὰ πυκνοῦ νέφους, τὸν ἔσωσε διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν τάξεων (πρβλ. Ἰλ. Γ, στ. 380, Ε, στ. 312 κ. ἐξ.). *resorbeo-ere* = ἀναρροιβῶ (ἐπὶ τῶν ἐξ ἐπιστροφῆς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς θραυομένων κυμάτων). *in bellum*, ἐννοεῖ τὸν νέον πόλεμον, οὗτινος μετέσχεν ὁ Πομπήιος Οὐαρος ὑπὸ τὸν Σέξτον Πομπήιον ἐν Σικελίᾳ. *fretis aestuosis* = διὰ τοῦ κλυδωνιζομένου πελάγους, ἦτοι τοῦ Σικελικοῦ, ὡς πεδίου τῶν νέων πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. *obligatus* = ὁ ὀφειλόμενος. *daps-ris* = δαίς, εὐωχία (κοινῶς τραπέξι). *redde Iovi*, ὡς ἐὰν ὁ Πομπήιος εἶχε κάμει τὰ μα, ἂν σωθῆ. *depone sub lauru mea*, ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ ποιητοῦ ὑπῆρχε δάφνη, ὑπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἀνέπανε τὰ καταπεπονημένα ἐκ τῆς μακρᾶς στρατείας μέλη του. Ἦσως ὅμως νὰ ὑπονοῆ, ὅτι ἐκτὸς τῆς πολεμικῆς δάφνης ὑπάρχει καὶ ἡ ἐν εἰρήνῃ, ἔπαθλον τῶν διακρινομένων ποιητῶν. *cadus-i* = ὁ κάδος (δοχεῖον πῆλινον). *destino*, ρ. α' τάττω, ὀρίζω. *obliviosus* = ὁ προξενῶν λήθην (λαθικηδής). *ciborium-ii* = κιβώριον, εἶδος ποτηρίου πλατυστόμου (πρβλ. τὸ σημερινὸν ποτήριον σαμπάνιας). *exple-funde*, ζωηρὰ ἀναπαράστασις τοῦ συμποσίου, διὸ δίδει διαταγὰς «γέμιζε...κέρνα». *unguentum-i* = ἡ ἀλοιφή μύρου. *carax-acis* = εὐρύχωρος. *arivum-ii* = τὸ σέλινον. *udus-i* = ἐπίθ. ὕγρός, εὐκαμπτος. *concha-ae* = ἀγγεῖον κογχόμορφον. *depropere* = ρ. α' = σπεύδω. Ἡ φουσ. σειρὰ τῶν λ. *quis (curat) depropereare myrto*? ἡ ἄτακτος πλοκὴ δηλωτικὴ τῆς ψυχικῆς διεγέρσεως τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τῇ ἐπανάδῳ τοῦ φίλου του. *iactus Veneris* = ὁ βόλος τῆς Ἀφροδίτης. Κατὰ τὴν παιδιὰν τῶν ἀστραγάλων (εἶδος σημ. ζαριῶν) ὅταν οἱ ἀστράγαλοι ριπτόμενοι παρουσίαζον ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας των τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 4 καὶ 6 (3 καὶ 5 δὲν ὑπῆρχε) ἦτο ἡ ἐπιτυχεστέρα βολή· ὅταν παρουσιάζετο καὶ εἰς τοὺς 4 ἀστραγάλους ὁ

ἀριθ. 1, ἡ βολή ἦτο ἡ κακίστη. *arbiter bibendi* = ὁ συμποσίαρχος. *bacchor* = ρ. α' βακχεύω, μαίνομαι (μεθῶ). *Edoni-orum* = οἱ Ἡδωνοί, λαὸς Θορρακικός, οἰνοπότης διότι ἐκεῖ ἐπεχωρίαζεν ἡ λατρεία τοῦ Βάκχου. *recepto amico dulce est mihi furere*: καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ἀπροσοδικῶν εὐαρέστων γεγονότων λέγομεν «Θὰ τρελαθῶ ἀπὸ τὴν χαρά μου».

9.

BIBLION II, ΩΔΗ XX.

1-12. *usitatus-a-um* (τοῦ *usitor*) = ὁ ἐν κοινῇ χρῆσει, ὁ συνήθης. *tenuis* = ἐπίθ. λεπτός. *penna-ae* = ἡ πτέρυξ. *biformis-is* = διμορφος. *vates-is* = μάντις, ποιητής. *urbis* ἀντὶ *urbes*. Ἡ φυσ. σειρά *ferar per liquidum aethera biformis vates non usitata nec tenui penna. biformis*, διότι φαντάζεται ἑαυτὸν ὡς κύκνον καὶ ποιητὴν. Ὁ Ὁράτιος ὀνομάζει τὸν Πίνδαρον «Θηβαῖον Κύκνον». Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη αἱ ψυχαὶ τῶν ποιητῶν μετὰ θάνατον ἔξω ὑπὸ μορφήν κύκνων, διατηροῦσαι οὕτω τὴν ἰκανότητα πρὸς τὴν ᾠδὴν. *non ego...obibo* = ἐγὼ δὲν θ' ἀποθάνω, δὲν θ' ἀφανισθῶ. *quem vocas* = τὸν ὁποῖον προσφωνεῖς (μὲ τὸ ὕστατον χαῖρε). *nec stygia cohibebor unda* = οὔτε θὰ κρατηθῶ ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς Στυγός. *iam-iam* = μετ' ὀλίγον (τὸ σημ. ἰδοῦ-ιδού). *residunt* τοῦ *resido* = ἐπικάθημαι, περιβάλλω. *crusuris* = ἡ κνήμη. *pellis-is* = τὸ δέρμα. *et album mutor in alitem* = καὶ μεταβάλλομαι εἰς λευκὸν πτηνὸν (κύκνον). *superne* = ὑπερθεν, εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματός μου. *leves plumae* = λεῖα πτίλα. 13-20. *visam* μέλ. τοῦ *viso* = θεῶμαι, βλέπω. *notior Daedaleo Icaro* = γνωστότερος (ὀνομαστότερος) τοῦ Ἰκάρου τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαιδάλου (ὁ ὑπαιγιγμός γίνεται ὡς πρὸς τὴν τόλμην καὶ ὄχι τὴν πῶσιν τοῦ Ἰκάρου). *gementis Bosphori litora* = τοῦ στενάζοντος Βοσπόρου τὰς ἀκτὰς (ὁ στεναγμός ἐξ αἰτίας τῆς βοῆς καὶ τοῦ παφλασμοῦ τῶν κυμάτων). *Syrtsisque Caetulas* = τὰς Γαιτουλικὰς Σύρτις. Ἡ χώρα τῶν Γαιτούλων ἐν τῇ Ἀφρικῇ, πρὸς νότον τῆς Νουμιδίας. *canopus ales* = ᾠδικὸν πτηνόν. *Hyperborei campi* = αἱ πεδιάδες τῶν Ὑπερβορείων, ἀγνώστων πρὸς Β. λαῶν. *dissimulo* = ἀποκρύπτω. Ἡ φυσ. σειρά: *me noscent Colchus et Dacus qui dissimulat metum Marsae cohortis et ultimi Geloni. Geloni* = οἱ Γελωνοί, λαὸς Σκυ-

θικός (ἐν τῇ Οὐκρανίᾳ) πλησίον τοῦ Βορυσθένους. *disco* = μανθάνω. *peritus* = ἔμπειρος, πολιτισμένος. *Hiber* = Ἴβηρ (Ἰσπανός) *potor-oris* = πότης. *potor Rhodani* = ὁ παροικῶν τὸν Ροδανόν. 21-24. *absint inani funere neniae* = μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀνωφελῆ (περιττὴν ἐφ' ὅσον θὰ εἶμαι ἀθάνατος) κηδείαν μου οἱ θοῆνοι. (Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ με κλαύσουν, ὅταν ἀποθάνω). *nenia-ae* = ἡ νηνία, ὁ ἐπικήδειος θοῆνος. *luctusque turpes et querimoniae* = καὶ τὰ ἀπρεπῆ (εἰς τὴν ἀθανασίαν μου) πένθη καὶ οἱ σχετλιασμοὶ (αἱ μεμπιμοιρίαι) ἢ τὰ παραμορφοῦντα τὸ πρόσωπον πένθη. *compesco-ui* (γ') = συγκρατῶ. *clamorem* (tuum). *supervacuius* = περιττός, ἀνωφελής. *mitte supervacuos honores sepulcri* = ἄφες τὰς ἀνωφελεῖς τιμὰς τὰς νεομισμένας κατὰ τὴν ταφήν.

10.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΙΙ, ΩΔΗ VIII.

caelebs-ibis = ὁ ἄγαμος. *Calendae Martiae* ἢ *Calendae femineae* Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην αἱ Ρωμαῖαι δέσποιναί ἐώρταζον ἐπὶ τοῦ Ἡσκυλίνου λόφου τὰ *Matronalia* πρὸς τιμὴν τῆς *Iunonis Lucinae* ἀντιστοίχου πρὸς τὴν ἑλληνικὴν θεότητα Εἰλείθυιαν, τὴν προστάτιδα τῶν τοκετῶν. *acerra-ae* = τὸ θυμιατήριον. *tus-uris* = τὸ θυμίαμα, ὁ λιβανωτός. *caespes-itis* = χοροτόπλινθος. Διὰ τοιούτων πλίνθων εἶχε κατασκευάσει, φαίνεται, ὁ Ὀράτιος πρόχειρον βωμόν. *docte*. Ἡ φουσ. σειρά: *miraris, docte, sermones utrius linguae* ἐννοεῖ τὸν Μαικήναν, ὅστις ἦτο κάτοχος πλὴν τῆς λατινικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. *voceo-vi-otum* (β') = ὑπόσχομαι ἀφιέρωμα εἰς τὸν Θεὸν «κάνω τάμα». *epulae-arum* = ἐορταστικὴ ἐστίασις (κοιν. γλέντι). *albus caper* = λευκὸς τράγος. Εἰς τοὺς ἄνω θεοὺς ἔθνον λευκὰ ζῶα. *prope funeratus* = ὅτε μικροῦ δεῖν ἐκηδεύομην. *arboris ictu. ictus-us* = πλῆγμα. Ὁ ποιητὴς ὀμιλεῖ περὶ κινδύνου τὸν ὁποῖον διέτρεξε, πληγὴς ὑπὸ καταπεσόντος κατὰ τῆς κεφαλῆς του δένδρου τοῦ κήπου του. *festus-a-um* = ἐορταστικός. *anno redeunde* = «περιτελλομένων ἐνιαυτῶν» (κάθε χρόνον). *cortex-icis* = ὁ φελλός. *adstrictus*, τοῦ ρ. *adstringo* = συσφίγω. *pix-icis* = ἡ πίσσα. *hic dies demovebit corticem* (προσωποποιία). *amphora-ae* = ἀμφορεύς. *amphora instituta bibere fimum*, οἱ Ρωμαῖοι κατεσκεύαζον συνήθως τὴν οἶναποθῆ-

κην εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ καπνίζεται ἀπὸ τὴν ἐστίαν, διότι εἶχον τὴν γνώμην ὅτι ὁ οἶνος ἀπέκτα ταχέως τὰς ιδιότητας τοῦ παλαιοῦ οἴνου. *consute Tullo*: ὁ Α. Οὐολκάτιος Τύλλος, ὑπατος τὸ 33 π.Χ. ὅτε ὁ Μαικήνας ἐχάρισεν εἰς τὸν Ὅρατιον τὴν Σαβινικὴν ἔπαυλιν. *sume* τοῦ *sumo-mpsi-um* (γ') = λαμβάνω, ἀναλίσκω, *sospes-itis* = σῶος. *cyathos amici sospitis* = ποτήρια (εἰς ὑγείαν) τοῦ σωθέντος φίλου. *lucerna-ae* = ὁ λύχνος. *perfer in lucem* = νὰ ἔχης τοὺς λύχνους ἀναμμένους μέχρι πρωΐας. (Ὁ Ὅρατιος ἐσκόπευε νὰ κάμη παννύχιον ξορτήν). *procul esto omnis clamor*, ὁ ποιητὴς διαβεβαιοῖ τὸν φίλον περὶ ἀθορούβου καὶ ἀδιαταράκτου παννυχίδος. *mitte civiles super urbe curas* εἶχε δίκαιον ὁ ποιητὴς νὰ συνιστᾷ εἰς τὸν πολυάσχολον Μαικήναν νὰ ἀφήσῃ κατὰ μέρος, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως φροντίδας «οἷζτο λιγάκι ἔξω». Ὁ Ὀκταβιανὸς τότε εἶχε ταξιδεύσει εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀφήσας ἀναπληρωτὴν του τὸν Μαικήναν. *Cotiso-onis*, βασιλεὺς τῶν Δακῶν, ἠττηθεὶς τῷ 29 π.Χ. μετὰ τῶν Σκυθῶν ὑπὸ τοῦ Μ. Κράσσου. *infestus-a-um* = δυσμενής, ἐχθρός, *dissideo-edī-essum* (β') = δίσταμαι. *Medus dissidet sibi*, ἐννοεῖ τὰς ἐμφυλίους ἔριδας Φραάτου καὶ Τιριδάτου. *luctuosus-a-um* = πολυπενθής. *armis (sibi) luctuosis*, διότι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος γίνεται πρόξενος πολλοῦ πένθους. *Cantaber* = ὁ Κανταβρικός. Ἔθνος Ἰσπανικόν. Οἱ Ἰσπανοὶ ἠττήθησαν τῷ 29 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Στατιλίου Ταύρου. *catena-ae* = ἡ ἄλυσις. *serus-a-um* = βραδύς, ὄψιμος. *laxo*, ρ. α' χαλαρῶ. *neglegens ne qua populus labore* ἡ αὐτὴ σύστασις ἐδόθη ἀνωτέρω διὰ τοῦ *mitte civiles curas. privatus* = ἰδιώτης κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ *magistratus. parce nimium cavere* = *poli nimium cavere* = μὴ στενοχωρεῖσαι πάρα πολύ, «οἷζτο λίγο ἔξω». *cape laetus dona praesentis horae* = φαιδρὸς δέχου τὰ δῶρα τῆς παρούσης ὥρας.

11.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΙΙ, ΩΔΗ XXV.

Quo = ἐπίρ. ποῦ; *nemus-oris* = δρυμός, δάσος. Ἡ φυσ. σειρὰ in *quae nemo* aut in *quos specus agor*. θεόληπτος ὁ ποιητὴς φαντάζεται ἑαυτὸν ἀπαγόμενον ὑπὸ τοῦ Βάχου. *mens nova* = καινὸς νοῦς, ἐνθουσιασμός. *meditor*, ρ. μελετῶ, διανοοῦμαι. *insero* = ἐνείρω, συγκαταλέγω. *recens-ntis* = νέος, καινός. *non secus* = οὐχὶ ἄλλως, δηλ. ὁμοίως.

stureo=θανυμάζω, ἐκπλήττομαι. *Euhias-adis*=ἡ Εὐιάς, Βάκχη, Μαινάς. *candidus-a-um*=στίλβων ἐκ λευκότητος. *lustratus-a-um*=ὁ περιουδούμενος. *devius-a-um* (de-via)=ὁ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ ὢν, ὁ ἀποπλανώμενος τῆς ὁδοῦ. *valentium vertere*=τῶν δυναμένων νὰ ἐκτριζώσουν. *procerus-a-um*=ἐπιμήκης. *fraxinus-i*=μελία (δένδρον). *rampinus-i*=βλαστός ἀμπέλου, οἶναρις.

12.

BIBLION III, ΩΔΗ XXX.

perennis-is = (per-annus) ὁ διαρκῶν ὅλον τὸ ἔτος, αἰώνιος. *situs-us*=ὁ εὐρώς (κοιν. μοῦγλα). *regalis situs*=ὁ βασιλικὸς εὐρώς, τὸ εὐρωτιῶν διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου μεγαλεῖον. *edax-acis*=ὁ διαβιβρώσκων, ὁ ἀφανίζων. *imber edax*, ἔνεκα τῆς διαβρωτ. δυνάμεως τοῦ ὕδατος. *non omnis moriar* = δὲν θὰ ἀποθάνω ὀλόκληρος. (Ἐκ τοῦ ἐγὼ μου θὰ ἀποθάνῃ μόνον τὸ φθαρόν σῶμα, τὸ πνεῦμα μου θὰ ζῆ εἰς τὰ ἀθάνατα ἔργα μου). *Libitina-ae* = ἡ Λιβιτίνη Ἀφροδίτη, ὡς θεὰ τῶν κηδεῶν καὶ τοῦ θανάτου. Παραδοξοτάτη σύγχυσις τοῦ ἔρωτος, τοῦ σφρίγους τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, δηλ. τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Περσεφόνης. *usque recens*=ἀδιαλείπτως νέος. *dum scandet Capitolium*, δηλ. αἰώνιος, διότι κατὰ τοὺς Ρωμ. ἡ πόλις των ἦτο αἰωνία. *cum tacita virgine*=μετὰ τῆς σιωπηλῆς παρθένου· ἐννοεῖ τὴν *Vestalem maximam*, ἣτις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θυσίας βοηθοῦσα τὸν *Pontificem* ἴστατο σιωπηλὴ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑστιάδων. *Aufidus-i*=ὁ Αὔφιδος, ποταμὸς τῆς Ἀπουλίας, πατρίδος τοῦ Ὀρατίου. *Daunus*=ὁ Δαῦνος, ἀρχαῖος βασιλεὺς τῆς χώρας *rauper aquae*, οὗτω καλεῖται ὁ Δαῦνος ὡς βασιλεύων χώρας ἀνχημερᾶς, πτωχῆς εἰς ὕδατα. *obstrepro-ui-utum* (γ') = ψοφῶ, θορυβῶ. *ex humili potens* (factus) ὁ Ὀράτιος, διότι ἦτο υἱὸς πτωχοῦ ἀπελευθέρου. *Aeolium carmen*=τὸ Αἰολικὸν μέλος, ἡ λυρικὴ ποίησις τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Ἀλκαίου. *sume superbiam*, *Melpomene*, λάβε διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, ἀποδέχθητι τὴν ὑπερήφανον τιμὴν Μελπομένη. *quaesitam meritis*=*quam* (superbiam) *meritis quaesivisti* = ἦν διὰ τῶν ἐπαξίων ἔργων σου ἀπέκτησες. Ὁ Ὀράτιος, μετριάζων τὴν ὑπερηφάνειάν του, ἀποδίδει τὰ ποιήματά του εἰς τὴν ἐμπνεύσασαν αὐτὸν Μοῦσαν Μελπομένην.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. 7.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 7.70

Ψηφιοποίηση και ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό στο πλαίσιο της Εθνικής Πολιτικής

024000028197

